

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Стефан Кирилов Алтъков

на

дисертационен труд на

Сандра Людмилова Блажева, докторант в Катедра Живопис на

Националната художествена академия

на тема

Испански абстракционизъм. Биоморфната абстракция при Хуан Миро и абстрактен експресионизъм при Естебан Висенте

Научен ръководител

Проф. Ивайло Мирчев

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд си поставя амбициозната цел да изследва испанският абстракционизъм, основавайки се на творчеството на двама художници от ХХ век – Хуан Миро и Естебан Висенте, като прави своеобразна съпоставка между тях.

Дисертацията съдържа 229 страници и е структуриран във въведение, четири части, заключение, приложения, библиография от 409 използвани и цитирани източници на български, испански, английски, включваща и интернет сайтове, както и албум с илюстрации.

Авторефератът отразява вярно съдържанието на изследването.

Докторантът има и необходимите публикации, изискващи се за допускане до защита.

Преди да пристъпя към анализ на отделните части трябва да подчертая, че избора на темата предоставя възможност за едно задълбочено изследване на поставения проблем.

Бих искал тук да отбележа, че в лекциите си пред студентите в СУ „Св. Кл. Охридски” запознавайки ги със стиловете, направленията и теченията в модерната живопис отделям голямо място на

абстракционизма и неговото влияние върху развитието на съвременната живопис, както и неговите разновидности – една от които е абстрактният експресионизъм, като акцентирам върху творчеството на емблематични художници като Джаксън Полък и Хуан Миро, а, може би, за в бъдеще ще включа и Естебан Висенте.

Понататък ще се опитам, без да се впускам в лични разсъждения, обективно да анализирам отделните части в дисертацията и да изведа нейните основни достойнства.

В един дисертационен труд най-важни са сполучливия избор на тема, която да е дисертабилна, правилното структуриране на изследването, както и използваната методология.

Въведението включва предмет, цели и методология на изследването.

Тук ясно е определена целта на дисертацията „да потърси основните промени и насоки в развитието на живописца, свързани с творчеството на знаковите фигури на Хуан Миро и Естебан Висенте, които не са били обект на съпоставка въз основа на връзката им с испанската школа и модерните направления – лиричната абстракция.“

Посочено е, че на основата на „определени сходства и различия“ в творчеството на двамата автори могат „да се изведат и коментират някои обобщаващи тенденции и за самия исторически период“.

В настоящото изследване основен метод е сравнителният анализ, който дава възможност за съпоставянето на творчеството на двамата големи испански живописци и на извеждането на стойностите в тяхното творчество в контекста на епохата.

Използван е и историко-хронологическият метод, чрез който е проследено творчеството на двамата автори във времеви аспект, както и художествен анализ на тяхната живопис в направленията в които те работят.

Основната теза, която би трябвало да се докаже в изследването е, че „новото изкуство“ в творчеството на двамата испански живописци „е проява на тип културно съзнание“, „има психоемоционален профил“ и е свързана с развитието на живописца през този период.

В първата част **„Общ фон на художествено-артистичните процеси. Основни насоки и тенденции в модернистичните направления през**

XX век, испанската живопис и абстракционизма“ са разгледани ролята на идентичността в изкуството в епохата на модернизма; развитието на модерните течения, които стават отправна точка за изкуство на Хуан Миро и Естебан Висенте; развитието на испанската живопис през XX век, която оказва пряко влияние върху творчеството им.

В тази първа част на изследването, най-голама по обем, е разгледан един основополагащ въпрос в модерното изкуство, а именно за идентичността.

Ролята на личността в модерната епоха е представена в исторически и културологически аспект, като това е направено на фона на социално-политическите процеси.

Подчертан е неизбежният сблъсък между традиционно и новаторско в индустриалната епоха, както и стремежът на художниците да търсят и намират адекватен изобразителен език.

Разгледани са основни стилове и направления в модерната живопис – импресионизъм и постимпресионизъм, фовизъм, експресионизъм, кубизъм, футуризм, както и видни техни представители.

Тази „историческа разходка“ естествено продължава с абстракционизма, едно от най-важните направления в модерната живопис. Споменати са още дадаизъм, сюрреализъм, магически реализъм и други, всички те – съществена част от модерното изкуство.

На фона на художествените процеси в Европа от края на XIX и първата половина на XX век са разгледани изявите на испанските художници. Трябва да се отбележи и доброто познаване на испанската живопис от това време и представянето ѝ чрез творчеството на конкретни автори.

Така се стига до огромното и забележително творчество на Хуан Миро, разгледано във втората част на дисертацията, която е наречена **„Хуан Миро“**.

Тази част, неотстъпваща по обем на първата, представя, разглежда и анализира творчеството на Хуан Миро. Всъщност това е една подробна биография на големия художник, която проследява всички периоди в неговия живот и творчество от най-ранните години до края на творческия му път. Акцентът е поставен върху неговия последен, абстрактен период, с който той се превръща в едно от големите имена на абстракционизма.

Третата част „Естебан Висенте“ е посветена на друг испански автор, който не притежава популярността на Хуан Миро, но е негов съвременник, поради което е избран и включен в изследването.

Това също е една подробна биография на художника, която преминава през всички етапи на неговия творчески път. Естебан Висенте за разлика от Миро, останал верен на Европа, избира Америка. Трябва да отбележа, че за мене беше интересно да се запозная подробно с творчеството на този автор.

И в двете части, посветени на всеки от тези художници, е демонстрирано задълбочено познаване на тяхното творчество, както в хронологичен и фактологичен, така и в естетически план.

Най-кратка по обем, но най-важната част в изследването е четвъртата „**Биоморфна абстракция и абстрактен експресионизъм**“, в която на основата на съпоставяне на творчеството на двамата автори се доказва основната теза.

Естественният преход от анализ на представените исторически и естетически факти към техния синтез е признак за задълбочено проведен и завършен изследователски процес.

В Заключението е намерил отговор и въпросът за връзката в творчеството на двамата автори и смисълът от сравнението между техните творчески методи и той е – „лиричната абстракция“.

След направения подробен анализ на представения дисертационен труд би трябвало да дам своята цялостна оценка, като отбележа и подчертая неговите достойнства и постижения:

- Изборът и формулировката на темата, която ако използвам стандартния термин, е дисертабилна;
- Задълбочената подготовка и информираност на автора по поставения на разглеждане проблем;
- Извеждането на условията и предпоставките за възникването на абстракционизма в живописата в Европа в социално-политически и художествен контекст;
- Подробно представяне на творчеството на двамата испански художници – Хуан Миро и Естебан Висенте;
- Сравнителен анализ на стилистичните аспекти в техните творби;

- Използването и позоваването на огромен брой литературни източници.

Обобщавайки всичко написано по-горе смятам, че това е сериозно и качествено изследване на поставения проблем, проведено на високо научно ниво, което ми дава основание да му дам цялостна положителна оценка.

Настоящият хабилитационен труд, след съответната преработка, би могъл да бъде издаден като самостоятелна книга, която би представлявала интерес за студенти, художници, изкуствоведи, както и по-широк кръг читатели, интересувачи се от проблемите на изобразителните изкуства.

Бих искал да задам и следния въпрос: Какво е влиянието на абстракционизма върху българската живопис?

Предлагам на Сандра Людмилова Блажева да бъде присъдена ОНС Доктор в Професионално направление 8.2.Изобразително изкуство.

26.01.2018 г.

проф. д-р Стефан Алтъков